Lieta Nr.A420321314

A244-15/6

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA

RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS

LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2015.gada 5.novembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese E.Apīne,

piedaloties pieteicējai /pers. D/, pieteicējas pārstāvim /pers. E/,
atbildētājas pusē pieaicinātās iestādes – Rīgas domes – pārstāvei /pers. F/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu /pers. D/ pieteikumā par Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, nojaucot garāžu /adrese/ un zaudējumu atlīdzinājumu 4140,56 *euro*.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. D/ 2013.gada 20. decembrī iesniegusi Rīgas domē pretenziju par pašvaldības prettiesisku faktisko rīcību un nodarītu kaitējumu personas privātam īpašumam un interesēm (turpmāk arī – Pretenzija) *(lietas 1.sējums, 172.-173.lapa)*. Pretenzijā pieteicēja norāda, ka ar mutisku Pārdaugavas izpilddirekcijas vadītāja /pers. I/ atļauju Pārdaugavas izpilddirekcijas ekonomists /pers. J/ ar paziņām uzlauza pieteicējai piederošo garāžu /adrese/, sagrieza lūžņos un aizveda prom arī garāžā esošās mantas. Pieteicējai nodarīti zaudējumi 2910 LVL jeb 4140,56 *euro*.

Ar Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas 2014.gada 21.janvāra atbildi Nr.IP-14-32-ap „Atbilde uz pretenziju" (*lietas 1.sējums, 20.-21.lapa*) izvērtēta pieteicējas /pers. D/ 2013.gada 20.decembra pretenzija un norādīts, ka garāžas nojaukšanu ir veikuši zemes īpašnieki (*lietas 1.sējums, 5.-6.lapa*).

Ar Rīgas pilsētas izpilddirektora 2014.gada 26.marta lēmumu Nr.2-41/RD-14-123-ap „Par iesnieguma izskatīšanu" (*lietas 1.sējums, 50.lapa*) atteikts izskatīt pieteicējas Sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas iesniegumu.

[2] Pieteikumā tiesai pieteicēja lūdz atzīt par prettiesisku Rīgas domes pārstāvju faktisko rīcību, 2010.gada 22.decembrī privātā īpašumā /adrese/ bez tiesas lēmuma nojaucot pieteicējas garāžu un pārdodot garāžas metālu, neizmaksājot iegūto naudu pieteicējai.

Pieteicēja norāda, ka viņas garāža, kas atrodas uz /pers. K/ un /pers. L/ īpašumā esošas zemes /adrese/ (kadastra Nr./numurs A/), uzbūvēta likumīgi padomju laikā ar būvatļauju.

Domes priekšsēdētāja palīdze /pers. M/ organizēja, bet Pārdaugavas izpilddirektors /pers. I/ un ekonomists /pers. J/, pārsniedzot amata pilnvaras un apejot likumā noteikto kārtību, bez domes lēmuma un akta noformēšanas, veica likumīgi uzbūvētās pieteicējas garāžas nojaukšanu.

Pieteicēja uzskata, ka, atsaucoties uz domes priekšsēdētāja palīdzes /pers. M/ 2010.gada 19.novembra iesniegumu, Pārdaugavas izpilddirekcijas vadītājs /pers. I/ mutiski atļāva Pārdaugavas izpilddirekcijas ekonomistam /pers. J/ un viņa paziņām /pers. N/ un /pers. O/ no privātas firmas /Nosaukums B/2010.gada 22.decembrī ierasties /adrese/, uzlauzt pieteicējas garāžu un aizvest garāžā esošās mantas.

Pieteicēja paskaidro, ka uz patvarību ieradās pieteicējas pārstāvis /pers. P/ un izsauca policiju, tomēr, ignorējot īpašnieka protestus, domes amatpersona /pers. J/ uzdeva sagriezt gabalos pieteicējas metāla garāžu, aizvest metālu uzpircējfirmai /adrese/ /Nosaukums A/ /pers. R/, vienlaikus no metāla iegūto naudu /pers. J/ nepārskaitīja ne Rīgas domei, ne pieteicējai, bet naudu par metālu saņēma /pers. S/.

Tāpat pieteicēja norāda, ka ne akti, ne kvītis par naudas darījumiem netika formētas, domes dokumentācijas uzskaitē atņemtā manta nav uzņemta, pašvaldībā nav slēgti arī darba līgumi ar /pers. N/, /pers. O/, /pers. S/ vai līgumi ar firmām /Nosaukums B/, /Nosaukums C/ un /Nosaukums A/.

Ar Rīgas domes rīcību, sabojājot un piesavinoties īpašumu, pieteicējai nodarīts tiešs kaitējums 2910 latu apmērā, kuru domes amatpersonas atsakās atlīdzināt.

Atsaucoties uz Valsts policijas Rīgas Kurzemes iecirknī izsaukto liecinieku /pers. I/ un /pers. J/ liecībām, pieteicēja secina, ka pašvaldība noorganizējusi peļņas iespēju dažām privātfirmām, kuras nojauc it kā bezsaimnieka metāla garāžas un pārdod tās bez likumā paredzēto dokumentu noformēšanas un nodokļu nomaksas, paturot šādi gūto ienākumu sev kā atlīdzību par teritorijas attīrīšanu domes interesēs.

Pieteicēja paskaidro, ka viņas garāža nebija bezsaimnieka manta, līdz ar to bez tiesas lēmuma Rīgas dome nedrīkstēja rīkoties. Tāpat pieteicēja par nepamatotu uzskata atsaukšanos uz Rīgas domes priekšsēdētāja 2011.gada 1.februāra rīkojumu Nr.RD-11-11-vu „Par informācijas apkopošanu par pilsētas ainavu bojājumiem, tukšiem un neapsaimniekotiem īpašumiem", jo rīkojums tapis divus mēnešus pēc garāžas nojaukšanas datuma.

Atsaucoties uz Civillikuma 945.-949.pantu, pieteicēja norāda, ka bezsaimnieka manta ir piesakāma policijā, glabājama sešus mēnešus, izdodot sludinājumu, bet pārdošana notiek ar tiesas lēmumu, naudu atdodot īpašniekam, līdz ar to Rīgas domes prakse, bez dokumentu noformēšanas pārdodot bezsaimnieka mantu, atļaujot iegūto naudu paturēt privātām firmām, neatbilst likumam.

2014.gada 27.janvārī Administratīvajā rajona tiesā saņemtajā iesniegumā par trūkumu novēršanu pieteikumā (*lietas 1.sējums, 14.-15.lapa*) pieteicēja papildus paskaidro, ka vēstulē Nr.IP-14-32-ap norādītie fakti par garāžas piedrazošanu un bezpajumtnieku pulcēšanos tajā nav pamatoti, jo garāžu un tās apkārtni pieteicēja uzturēja kārtībā. Tāpat nav policijas sastādītu protokolu vai administratīvās komisijas lēmumu, kas apstiprinātu iestādes atteikumā norādītos faktus.

Pieteicēja norāda, ka garāžas nojaukšanai un izņemšanai no kadastra datiem bija nepieciešama būvvaldes izziņa par neeksistējošu būvi, tomēr būves pamati eksistē joprojām un redzami satelīta uzņēmumos, turklāt īpašuma tiesību uz zemi maiņas fakts nepiešķir būves nojaukšanas tiesības, apejot būvvaldi.

2014.gada 10.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemtajā iesniegumā par trūkumu novēršanu (*lietas 1.sējums, 58.-60.lapa*), atsaucoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem, pieteicēja papildus norāda, ka garāžas nojaukšanā zemes īpašnieki /pers. L/ un /pers. K/ nepiedalījās, un viņi nav slēguši līgumu ne ar Rīgas domi, ne metālu uzpircēju firmām /Nosaukums B/, /Nosaukums C/ vai /Nosaukums A/, kuru darbinieki /pers. J/ vadībā sagrieza pieteicējas garāžu un inventāru, pārdodot metālu.

Tāpat pieteicēja norāda, ka par viņas garāžas bojāšanu un metāla piesavināšanos sāktais kriminālprocess Nr./numurs/ir izbeigts uz Rīgas domes amatpersonu apliecinājuma pamata, ka pieteicējas garāžas nojaukšanu veica Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcija uz izpilddirektora /pers. I/ rezolūcijas pamata.

Strīds par zemes nomu starp zemes īpašnieku un garāžas īpašnieku ir civiltiesisks strīds, kura risināšana ir tiesas kompetencē, privāts strīds neattiecas uz Rīgas domi.

2015.gada 5.maijā pieteicēja Administratīvajā rajona tiesā iesniegusi pieteikuma papildinājumus un zaudējumu aprēķinu *(lietas 1.sējums, 148.-150.lapa).*

[3] 2014.gada 22.augustā Administratīvajā rajona tiesā saņemts Rīgas domes rakstveida paskaidrojums, kurā iestāde uzskata pieteikumu par nepamatotu un noraidāmu (*lietas 1.sējums, 73.-75.lapa*).

Rīgas dome paskaidro, ka uz zemes gabala /adrese/ atradās trīs metāla garāžas. Attiecīgais zemes gabals ietilpa teritorijā, kas saskaņā ar tobrīd spēkā esošo Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas nolikumu bija izpilddirekcijas kompetencē teritorijas labiekārtošanas, sanitārās tīrības un citu nolikumā minēto jautājumu risināšanā.

Ievērojot, ka par metāla garāžām, to piegružoto apkārtni un apšaubāmu personu pulcēšanos ap tām 2009. un 2010.gadā izpilddirekcijā saņemtas vairākas sūdzības no zemes gabala /adrese/ īpašniekiem, ievācot informāciju par garāžu reģistrāciju un lietošanas tiesībām, iestāde konstatēja, ka garāžas nav reģistrētas zemesgrāmatā kā atsevišķi īpašuma objekti, kā arī nepastāv nomas attiecības par zemes lietošanu.

2010.gada 2.decembrī, reaģējot uz iedzīvotāju sūdzībām, zemes gabala īpašnieki uz garāžas izvietoja paziņojumu ar termiņu līdz 2010.gada 19.decembrim atbrīvot zemes gabalu no garāžas, kas pretējā gadījumā tiks novākta.

Rīgas dome norāda, ka likvidētās Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcijas lietas un arhīvu pārņēmusī iestāde neatrada informāciju par noslēgtajiem zemes nomas līgumiem par garāžām /adrese/, tika atrasta vienīgi Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcijas izpilddirektora 2009.gada 17.augusta atbildes vēstule Nr.IKR-09-309-ap zemes īpašniekiem /pers. L/ un /pers. K/, kurā norādīta informācija par diviem noslēgtajiem pagaidu zemes nomas līgumiem, vienu līgumu par garāžas nomu, kā arī informācija par zemes gabala nodošanu privātīpašumā.

Attiecībā uz nojaukšanas darbu laikā pieteicējas pārstāvja /pers. P/ uzrādīto 2000.gada 21.novembra pagaidu zemes nomas līgumu Nr.288-ZG Rīgas dome paskaidro, ka no līguma teksta secināms, ka zemes gabals /adrese/ 34 kvm. platībā nodots nomas lietošanā metāla garāžas uzturēšanai, bet no līguma neizriet garāžas piederība un to apliecinoši dokumenti, turklāt no līguma izriet pieteicējas pienākums atbrīvot zemesgabalu likumīgā zemes īpašnieka zemes īpašuma tiesību atjaunošanas vai zemes kā līdzvērtīgas zemes nodošanai īpašumā gadījumā, ko pieteicēja neizdarīja, bet turpināja lietot zemes gabalu pēc 2004.gada 1.septembra, nenoslēdzot zemes nomas līgumu ar jaunajiem īpašniekiem.

No pieteicējas norādēm Rīgas dome secina, ka zemes īpašnieki pieteicējai bija zināmi jau no 2004.gada, kad četru dzīvokļu īrnieki ieguva īpašumā zemes gabalu /adrese/ kā dzīvojamai ēkai piesaistīto zemes gabalu.

Attiecībā uz zemes gabalu /adrese/ Rīgas dome norāda, ka minētais zemes gabals līdz 1940.gadam bija privātīpašums, kas 2004.gada 8.aprīlī atgriezts bijušajam īpašniekam, ar kuru pieteicēja nerisināja turpmākos zemes izmantošanas jautājumus.

Rīgas domes ieskatā, novācot garāžu no sava zemes gabala, zemes īpašnieki rīkojušies saskaņā ar Civillikuma 968.pantu.

Tāpat Rīgas dome paskaidro, ka pretēji pieteikumā norādītajam metāla garāžas aizvākšanu organizēja zemes īpašnieki, pieaicinot piedalīties Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas pārstāvi /pers. J/. Izpilddirekcija nenodarbojas ar komercdarbību un neorganizē metāllūžņu nodošanu vai savākšanu, savukārt attiecībā uz pieteikumā norādīto zaudējumu apmēru Rīgas domei nav viedokļa, jo nav pievienoti zaudējumus apliecinoši dokumenti.

[4] 2014.gada 24.novembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemta pieteicējas atsauksme par atbildētāja paskaidrojumu (*lietas 1.sējums, 99.-100.lpp*), kurā, atsaucoties uz kriminālprocesu Nr./numurs/, pieteicēja norāda, ka administratīvajā procesā nevar pārbaudīt kriminālprocesā pārbaudāmos apstākļus, līdz ar to pieteicējas ieskatā administratīvajā tiesā pārbaudāms jautājums, vai Pārdaugavas izpilddirekcija ievēroja izņemtās mantas uzskaitīšanas un realizēšanas kārtību, kā arī noskaidrojama Pārdaugavas izpilddirekcijas pārdotās mantas naudas summa un pieteicējai pārskaitāmā daļa.

Pieteicējas ieskatā Rīgas domes paskaidrojuma norāde par garāžas zemes nomas līguma slēgšanu apstiprina, ka Rīgas dome zina pieteicējas adresi un bankas kontu, jo šīs ziņas nav mainījušās, tomēr ne vēstules, ne iemaksas pārpalikumu pēc nomas līguma laušanas, ne arī naudu no garāžas piespiedu pārdošanas Rīgas dome nav sūtījusi.

Ja privātais īpašnieks lūdz domi atbrīvot zemi, tad nojaukšanai ir vajadzīgs būvvaldes un Rīgas domes lēmums, savukārt sniedzot privātas teritorijas sakopšanas pakalpojumu, jābūt domes iestādes izrakstītam rēķinam par pakalpojumu.

Rīgas dome nav norādījusi, kā tika pildītas Ministru kabineta 2006.gada 25.aprīļa noteikumu Nr.315 „Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaite, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā", attiecīgo Rīgas domes noteikumu un instrukciju prasības.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja prasījumu uzturēja, bet atbildētāja pārstāve pieteikumu neatzina, atsaucoties uz rakstveida paskaidrojumā norādīto pamatojumu.

Tiesas sēdē nopratināti liecinieki /pers. J/, /pers. L/, /pers. K/ un /pers. I/.

Motīvu daļa

[6] Pieteicēja lūdz atzīt Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas faktisko rīcību par prettiesisku, 2010.gada 22.decembrī nojaucot viņas garāžu /adrese/.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja iebildumus saista ar metāla garāžu, par kuru 1999.gada 30.augustā pieteicēja un /pers. AA/ noslēdza garāžas pirkuma līgumu (*lietas 1.sējums, 16.lapa*), pieteicējai iegādājoties uz Rīgas pilsētas zemes esošo un ekspluatācijā nenodotu garāžu 18 m² kvadrātmetru platībā /adrese/, Nr.23 (turpmāk arī – Garāža).

Kā būtisks ir fakts, ka lietā nav citu pierādījumu par Garāžas fizisko stāvokli un esības faktu (apraksts, tehniskie dokumenti), kā vien pirkuma līgums. Ziņas par to, ka 2010.gada 22.decembrī ir nojaukta tieši pieteicējas Garāža, sniedz vien pieteicēja savos paskaidrojumos, jo šobrīd spēkā neesoši zemes nomas līgumi *(lietas 1.sējums, 17.-19.lapa, 84.-88.lapa)* dokumentāli apstiprina Garāžas atrašanos zemes gabalā tikai līdz 2005.gada 25.aprīlim (līguma spēkā esības beigu termiņš).

Tomēr tā kā atbildētāja norāda, ka pēc nomas līguma termiņa beigām pieteicēja nav Garāžu nojaukusi, atbrīvojot zemes gabalu, kā to noteica nomas līguma noteikumi, un procesa dalībniekiem par minēto nav domstarpību, tad tiesa, taisot nolēmumu, šīs lietas ietvaros balstās uz to, ka zemes gabalā /adrese/, kur tika realizēta garāžu nojaukšana 2010.gada 22.decembrī, nojaukta arī pieteicējas Garāža.

Nav pamatoti pieteicējas argumenti par to, ka Garāža ir bijusi būve, proti, nekustamais īpašums, jo lietā minētajam nav pierādījumu. Garāža nav nostiprināta ne zemesgrāmatā, ne arī Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā, proti, tā nav kadastra objekts saskaņā ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 1.panta 6.punktu, kas noteic, ka kadastra objekts ir "Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrēts nekustamais īpašums kā īpašuma objektu kopums, kā arī zemes vienība, būve, telpu grupa un zemes vienības daļa". Tieši pretēji – pirkuma līgumā ir norāde, ka Garāža nav nodota ekspluatācijā, kas nozīmē, ka šāds objekts nav ieguvis būves statusu. Arī zemes gabala plānā, kas fiksēts uz topogrāfijas un pievienots šobrīd spēkā neesošajam 2003.gada 16.aprīļa nomas līgumam, ir redzams, ka Garāža kā nomas objekts ir izvietota teritorijā, kas apzīmēta ar svītrotu līniju (svītra, tukšums, svītra). Tas nozīmē, ka minētais objekts nav kapitāla būvniecība un kā tāda nav iezīmējama zemes robežu plānā *(lietas 1.sējums, 19.lapa)*. Tas, ka Garāža bijusi izvietota uz pamatiem, nebūt nenozīmē, ka šie pamati ir kapitālās būvniecības radīti. Nereti šādas un līdzīgas būves tiek izvietotas uz gruntī ieraktiem betona blokiem vai plāksnēm, taču šādi bloki un uz tiem izvietotas konstrukcijas (metāla, koka) neiegūst būves kā kadastra objekta statusu bez būvniecības procedūras norises apstiprinājuma.

2015.gada 28.aprīļa iesniegumā *(lietas 1.sējums, 139.lapa)* pieteicēja ir norādījusi, ka Garāžai ir kadastra numurs, tomēr šis fakts neatbilst patiesībai, jo, pirmkārt, iesniegumā norādītais kadastra numurs "/numurs/" ir kļūdains (to veido tikai 10 cipari, bet kadastra numurs sastāv no 11 cipariem), bet, otrkārt, pieteicējas norādītais kadastra numurs, to izlabojot – "/numurs/" – ir attiecināms uz zemes gabalu /adrese/, nevis Garāžu, kur "/numurs/" apzīmē /numurs/.grupu (attiecīgās teritorijas grupas numurs zemei), bet "/numurs/" apzīmē grunti jeb /numurs/.zemes gabalu attiecīgajā grupā. Arī pieteicējas iesniegtie pierādījumi, kas attiecas uz nekustamā īpašuma nodokļa samaksu *(lietas 2.sējums, 22.-23.lapa),* liecina, ka pieteicēja ir veikusi maksājumus par zemes gabala kā kadastra objekta daļu, nevis Garāžu kā būvi. Ja Garāža būtu būve Būvniecības likuma 1.panta 3.punkta izpratnē, kas noteic, ka būve ir "būvniecības procesā radies ar zemi saistīts veidojums, kam ir noteikta funkcija" *(likuma redakcija spēkā līdz 01.10.2014.)*, tad pieteicējai būtu pierādījumi – būvniecības procesu apstiprinoši dokumenti, piemēram, būvprojekts, būvatļauja, akts par būves pieņemšanu ekspluatācijā. Šādu pierādījumu lietā nav, tāpēc pieteicējas apsvērumiem par Garāžas kā būves statusu vai Garāžas nojaukšanai piemērojamām procedūrām būvniecības jomā lietā nav piešķirama nozīme.

Tomēr minētais apstāklis par Garāžas atrašanos citai personai piederošajā nekustamajā īpašumā (zemes gabalā) ir pārbaudāms, lai noskaidrotu, vai pieteicējas iebildumi par Garāžas nojaukšanu ir izskatāmi administratīvi procesuālā kārtībā, proti, vai Garāžas nojaukšanas darbus realizēja atbildētāja,

pildot publisku funkciju, vai privātpersonas, uz kuru zemes Garāža atradās.

[7] Lietā nav strīda, ka Garāžas atrašanās vietas adreses maiņa ir saistīta zemes gabalu izveidi un nostiprināšanu zemesgrāmatā pēc Garāžas iegādes, proti, zemes gabals /adrese/, kadastra Nr./numurs B/izveidots un nostiprināts zemesgrāmatā 2001.gada 8.februārī, par ko liecina ieraksts Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs C/*(lietas 1.sējums, 24.-25.lapa)*. Bet zemes gabals ar kadastra Nr./numurs D/, /adrese/pirmreizēji nostiprināts 2004.gada 26.maijā, pamatojoties uz Rīgas pilsētas zemes komisijas 2004.gada 8.aprīļa lēmumu Nr.7/23 *(lietas 1.sējums, 22.-23.lapa)*, par ko liecina arī tiesas ieskatīšanās Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs E/.

Tātad sākotnēji pieteicējas Garāža atradās zemes gabalā, ar ko rīkojās pašvaldība, bet pēc īpašuma tiesību atjaunošanas un nostiprināšanas zemesgrāmatā, zemes gabals kļuva par privātpersonas īpašumu.

Par to liecina arī tiesai iesniegtie dokumenti, proti, ar 2000.gada 21.novembra un 2003.gada 16.aprīļa pagaidu zemes nomas līgumiem (*lietas 1.sējums, 17.-18., 84.-87.lapa*) Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcija iznomāja pieteicējai zemes gabalu 34 m² platībā /adrese/ uz diviem gadiem, bet ne ilgāk kā līdz likumīgā zemes īpašnieka zemes īpašuma tiesību atjaunošanai, vai zemes kā līdzvērtīgas zemes nodošanai īpašumā, ar lietošanas atrunu – tikai metāla garāžas uzturēšanai.

Tātad pašvaldība pieteicējai bija iznomājusi zemes gabala daļu ar nosacījumu, ka nomas līguma darbības termiņš nepārsniedz brīdi, kad bijušajam zemes gabala īpašniekam tiek atjaunotas īpašuma tiesības.

Īpašuma tiesības bijušajam īpašniekam atjaunotas ar 2004.gada 8.aprīli, bet zemesgrāmatā nostiprinātas 2004.gada 26.maijā, kas arī identificējams kā brīdis, ar kuru pašvaldība nepārprotami ir zaudējusi tiesības rīkoties ar zemes gabalu.

Pieteicēja kā vienu no pierādījumiem ir iesniegusi tiesai arī Rīgas Kurzemes rajona izpilddirektora 2004.gada 13.decembra rīkojumu Nr.174-rs (turpmāk arī – Rīkojums) (*lietas 2.sējums, 18.lapa*) par līgumattiecību ar pieteicēju izbeigšanu ar 2004.gada 1.septembri, pamatojoties uz informāciju par zemesgrāmatas 2004.gada 1.septembra lēmumu par /pers. AB/ īpašuma tiesībām uz zemes gabalu /adrese/. No zemesgrāmatas nodalījuma satura ir redzams, ka /pers. AB/ tajā ir ierakstīta kā otrā zemesgabala īpašuma tiesību ieguvēja, par kuras tiesībām nostiprinājums izdarīts 2004.gada 1.septembrī.

Tātad no lietā esošajiem pierādījumiem ir secināms un ar Rīkojumu atzīts, ka nomas attiecības starp pieteicēju un pašvaldību par zemes gabala nomu ir izbeigtas, jo pašvaldība ar zemes gabala īpašuma tiesību piederību privātpersonai vairs nebija tiesīga uzstāties kā iznomātājs privāttiesiskajās attiecībās. Lietā nav pierādījumu, ka pēc minēto lēmumu pieņemšanas pašvaldība būtu ar pieteicēju nodibinājusi kādas privāttiesiskas attiecības vai noteikusi publiski tiesiskus pienākumus saistībā ar Garāžu vai zemes gabalu.

Kā jau tiesa norādīja, tad lietā nav strīda, ka Garāža ir atradusies zemes gabalā līdz 2010.gada 22.decembrim, taču vienlaikus lietā nav pierādījumu par to, ka pieteicēja būtu jebkādā veidā dibinājusi nomas attiecības ar zemes gabala īpašniekiem – privātpersonām vai veikusi kādus maksājumus par zemes gabala izmantošanu. Tāpat nav rakstveida pierādījumu, ka laika periodā no 2004.gada 13.decembra līdz 2010.gada 22.decembrim būtu risināti jautājumi par Garāžas nojaukšanu kādu privāttiesisko attiecību ietvaros starp pieteicēju un zemes gabala pašreizējiem īpašniekiem – /pers. L/ un /pers. K/.

Pieteicēja, iesniedzot pieteikumu tiesā, to saista ar pašvaldības rīcību, proti, uzskata, ka Garāžu ir nojaukuši Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas darbinieki, bet atbildētāja to noliedz, norādot, ka Garāža atrodas privātpersonai piederošajā nekustamajā īpašumā. Tāpat atbildētāja norāda, ka pašvaldība nav pieņēmusi lēmumu par Garāžas nojaukšanu vai veikusi kādas darbības Garāžas nojaukšanai, jo nojaukšanu veikuši zemes īpašnieki.

Tādējādi tiesai ir jāpārbauda Garāžas nojaukšanas apstākļi, lai noskaidrotu, vai Garāžas nojaukšanu veikusi atbildētāja (pašvaldība) vai privātpersonas (zemes gabala īpašnieki).

[8] Kā norādīts iepriekš, pieteicēja uzskata, ka Garāžu ir nojaukuši atbildētājas darbinieki, bet atbildētāja paskaidrojumos norāda, ka Garāžas nojaukšanu ir veikuši zemes īpašnieki.

Atbildētāja vairākkārt ir sniegusi tiesai paskaidrojumu, ka nav veikusi Garāžas nojaukšanas darbus, kā arī nav pieņēmusi lēmumu par šādu darbu veikšanu, tostarp, šāda norāde ietverta gan Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas atbildē uz pieteicējas Pretenziju *(lietas 1.sējums, 20.lapa),* gan Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas atbildē tiesai uz tās pieprasījumu *(lietas 1.sējums, 34.lapa),* gan Rīgas domes sniegtajos paskaidrojumos tiesai *(lietas 1.sējums, 73.lapa).*

Minētais apstiprinās arī ar lietā esošajiem pierādījumiem, jo tie nesatur ziņas par to, ka attiecībā pret pieteicēju vai citu personu būtu izdots rakstveidā noformēts administratīvais akts par Garāžas nojaukšanu.

Tiesas sēdē un rakstveida paskaidrojumos procesa dalībnieki vairākkārt analizēja kārtību, kādā realizējama Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā esošo īpašumu sakopšana līdzīgos gadījumos *(skat. piemēram, 16.10.2015. tiesas sēdes audio protokolu, 53:50-57:05)*, taču Garāžas nojaukšanā šāda kārtība nav konstatējama, proti, nav administratīvā akta, kurš būtu izdots un nodots izpildei, kuras rezultātā Garāža nojaukta.

Tomēr administratīvā akta neesība neizslēdz iespēju, ka pašvaldība būtu veikusi darbības bez rakstveidā izdota lēmuma, tāpēc tiesa realizēja objektīvo izmeklēšanu un izsauca liecinieka statusā gan pašvaldības darbiniekus, gan zemes īpašniekus.

[9] Izsaukts kā liecinieks /pers. J/ tiesas sēdē liecināja, ka tajā laikā tikko sāka strādāt izpilddirekcijā, bija parasts ierindnieks, darbojās pēc amata apraksta un izpilddirekcijas nolikuma. Saņemot sūdzību par problēmām Purva ielā, direktors pieaicināja, jo nomas līgumi bija viņa atbildībā, un lūdza noskaidrot situāciju. Uz vietas fiksēja trīs garāžas, mēģināja noskaidrot piederību. Tā kā garāžas bija īslaicīgai lietošanai, tad līgumi tika slēgti katru reizi tikai uz vienu gadu ar pienākumu par saviem līdzekļiem atbrīvot un sakārtot īpašumu, ja tas tiek privatizēts. Pirmajā reizē satika divus cilvēkus, aizgāja uz māju, prasīja par garāžu piederību, bet nesaņēma atbildi, jo jau vairāk par gadu tur neviens nebija redzēts, pulcējās vienīgi apšaubāmas personas. Viena

garāža bija gandrīz pilnībā izjaukta. Līgumu sistēmā vai zemesgrāmatā neatrada informāciju par garāžu piederību, ziņoja par to direktoram. Vienā reizē direktors teica, ka tajā teritorijā ir kaut kādas problēmas. Liecinieks aizbrauca uz vietas kā izpilddirekcijas pārstāvis, bet tur jau bija policija. Redzēja kungu ar dokumentiem, kurš rādīja, ka viņam pieder garāža. Kungam tika piedāvāts atbraukt uz izpilddirekciju, lai lemtu par turpmāko rīcību, bet nākamajā dienā viņš neatbrauca. Pēc nedēļas viņš sāka zvanīt un draudēt, ka divu tūkstošu nesamaksāšanas gadījumā viņš iesniegs tiesā prasību.

Atbildot uz jautājumiem, liecinieks norādīja, ka vienkārši pildīja savus pienākumus. Zemes īpašniekus nepazīst un nekontaktēja ar viņiem. Policija uz vietas konstatēja, ka viss ir likumīgi un aizbrauca prom. Akti netika sastādīti, jo ar īpašnieku bija runāts, ka viņš pats atbrauks uz izpilddirekciju. Liecinieks, norādot uz klausītāju tiesas sēžu zālē, paskaidro, ka runāja ar viņu (*pieteicējas laulātais*). Liecinieks paskaidroja, ka uz nojaukšanas vietu atbrauca sakarā ar policijas izsaukumu. Kungs ar dokumentiem pateica, ka paņems metālu, bet liecinieks norādīja, ka viņam nav nekāda sakara ar metālu un norādīja uz personām, kas veica aizvākšanu. Tad aizbrauca. Nav zināms, kas runāja ar īpašniekiem vai deva komandas. Ierodoties uz vietas, liecinieks nevienu nepazina. Bija darbinieki ar smago mašīnu. Tajā dienā redzēja, ka vairs nav divu garāžu. Pirms tam liecinieks ir redzējis uz garāžām uzlīmes, bet pats tās nav līmējis. Lietā esošās fotogrāfijas nav taisījis. Nojaukšanas brīdī nezināja par garāžu piederību, ja zinātu, tad sūtītu informāciju par sakārtošanas nepieciešamību. Nezina, kas uzlauza garāžu. Līgumus neslēdza, firmu nezina. Daļas firmās, kas nodarbojas ar metālu, nepieder. Nojaukšanas organizators lieciniekam nav zināms.

Izvērtējot liecinieka /pers. J/ liecību, tās saturu, kā arī liecinieka verbālo un neverbālo komunikāciju, tiesa nekonstatē pretrunas vai apstiprinājumu tam, ka tiesai sniegtā liecība nav patiesa.

Vērtējot liecību kopsakarā ar citiem pierādījumiem, nav tiešu pierādījumu, ka liecinieks /pers. J/ būtu veicis Garāžas nojaukšanu pašvaldības uzdevumā vai izpildot darba pienākumus.

Par Garāžas nojaukšanas faktu ir ierosināts kriminālprocess Nr./numurs/, kas atrodas pirmstiesas izmeklēšanas stadijā. Atbildot uz tiesas pieprasījumu, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Kurzemes iecirkņa Kriminālpolicijas nodaļa 2014.gada 2.decembra vēstulē Nr.20/10/15-31249 „Par kriminālprocesu Nr./numurs/" norādīja, ka kriminālprocess uzsākts 2010.gada 27.decembrī un 2011.gada 11.janvārī noteikta tā juridiskā kvalifikācija saskaņā ar Krimināllikuma 175.panta 3.daļu *(lietas 1.sējums, 113.lapa)*. Atbildē tiesai ir norādīts, ka "/pers. J/ 2010.gada 22.decembrī organizēja /pers. D/ piederošās garāžas demontēšanu, sagriešanu un izvešanu metāllūžņu punktā, kur tā tika nodota pret atlīdzību", tomēr minētās ziņas, pirmkārt, nav nostiprinātas ar spēkā stājušos notiesājošu nolēmumu, kā arī, otrkārt, tās nepierāda to, ka izpilddirekcijas darbinieks /pers. J/ būtu rīkojies, pārstāvot pašvaldību un tās uzdevumā. Kriminālprocess un Administratīvās rajona tiesas kontrolei pakļautā darbība publisko tiesību jomā ir nodalāmi un patstāvīgi procesi, ievērojot katram no tiem nepieciešamo priekšnoteikumu esību, kas kriminālprocesā izpaužas kā noziedzīga nodarījuma sastāva konstatēšana, bet administratīvajā procesā – tiesas kontrolei pakļautu publiski tiesisku attiecību konstatēšana.

Administratīvā rajona tiesa izskatāmajā lietā, vērtējot pierādījumus, nekonstatē pamatu atzīt, ka /pers. J/ būtu nojaucis pieteicējas Garāžu atbildētāja uzdevumā un šādas darbības būtu atzīstamas par pašvaldības veiktām darbībām. Tomēr tas neizslēdz, ka Garāžas nojaukšanā ir iesaistīta gan pašvaldība (administratīvais process), gan arī privātpersonas (kriminālprocess), neatkarīgi no to statusa. Ar to tiesa norāda, ka atsevišķos gadījumos var būt pašvaldības lēmums vai kādas darbības publisko tiesību jomā, kam paralēli vai secīgi noris arī kādu privātpersonu rīcība privāto tiesību jomā vai arī realizējot noziedzīgu nodarījumu, tomēr tas nenozīmē, ka šie procesi ir apvienojami.

[10] Lai pārbaudītu, vai Garāžas nojaukšanu ir veikuši zemes gabala īpašnieki, kā norāda atbildētāja savos paskaidrojumos, tiesa liecinieka statusā izsauca un 2014.gada 25.novembra tiesas sēdē nopratināja zemes gabala /adrese/ īpašniekus /pers. AD/ un /pers. L/.

Ja u 2014.gada 6.oktobra rakstveida paskaidrojumā (*lietas 1.sējums, 94.lapa*) abi zemes gabala īpašnieki norādīja, ka metālisku būvju nojaukšanas darbus savā īpašumā nav veikuši, bet par demontāžas veicējiem neko nezina. Īpašnieki paskaidroja, ka Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijai nosūtīja iesniegumu, lai atrisinātu nelikumīgu būvju jautājumu uz sava īpašuma, vienlaikus norādot uz neērtībām saistībā ar nelikumīgo būvju atrašanos teritorijā.

Arī tiesas sēdē abi liecinieki apstiprināja, ka Garāžas nojaukšanas darbus nav veikuši un par tiem nav informēti.

Liecinieks/pers. AD/ liecināja, ka meklēja īpašniekus, lūdza pašvaldību tikt skaidrībā. No iepriekšējā īpašnieka noskaidroja, ka būves ir nelikumīgas, jo kaut kad sen pašvaldība bija iznomājusi trešajām personām šīs garāžas, bet līgumi sen ir beigušies. Garāžas nav atzīmētas zemesgrāmatās vai inventarizācijas lietās. Tās bija bezsaimnieka garāžas, kuru dēļ bija daudz neērtību atkritumu un bezpajumtnieku ziņā. Tāpēc vērsās ar iesniegumu pašvaldībā. Nojaukšanas laikā īpašnieki nebija klāt, kā arī lieciniekam nav ziņu par darba veicējiem. Liecinieks pieņem, ka nojaukšanu veica pašvaldība. Pats neko nav apmaksājis, nav saņēmis arī apmaksas prasījumus.

Atbildot uz tiesas jautājumu, kā arī iepazīstoties ar tiesas sēdē uzrādīto brīdinājumu, kas izvietots uz Garāžas durvīm *(lietas 1.sējums, 107.-108.lapa)*, liecinieks norādīja, ka brīdinājumu nav licis. Ar /pers. M/ ir pazīstams, bet nojaukšanas jautājumi ar viņu netika risināti. Arī nomas līgumus par teritoriju nav slēdzis, nav saņēmis arī nomas maksu, jo nebija zināms, no kā to prasīt.

Liecinieks/pers. AF/ tiesas sēdē liecināja, ka garāžas esot redzējis tikai vienu reizi dzīvē. Ar objektu strādāja kolēģis /pers. K/, pats neko nezina. Par garāžu īpašniekiem neko nezināja, nevienu nomas līgumu nekad nav parakstījis. Nav neko maksājis. Īpašuma pārvaldnieka konkrētajam objektam nebija. Pieņem, ka garāžu varēja paņemt metālu vācēji. /pers. M/ nepazīst. Liecinieks pieņēma, ka ir rakstījis Kurzemes izpilddirekcijai iesniegumu ar lūgumu atbrīvot īpašumu, taču precīzi neatcerējās.

Uzklausot šo personu kā zemes īpašnieku liecības, tiesa neguva apstiprinājumu tam, ka Garāžas nojaukšanas darbus veikuši zemes īpašnieki. Lai arī pirms Garāžas nojaukšanas uz tās durvīm izvietotais brīdinājums ir parakstīts kā "zemes īpašnieks", fakts, ka to darījis /pers. K/ vai /pers. L/, nav pierādīts.

Citastarp norādāms, ka tomēr arī apstāklis, ka uz Garāžas durvīm izvietotais brīdinājums ir parakstīts no zemes īpašnieka puses, bet liecinieki to noliedz, neliecina, ka nojaukšanu būtu realizējusi atbildētāja, jo, ja valsts pārvaldes iestāde realizē kādu valsts pārvaldes darbību, nav racionāla

izskaidrojuma, kāpēc tai būtu jāslēpjas aiz privātpersonas identitātes. Tā kā arī zemes īpašnieki nojaukšanu noliedz, tad tiesas vērtējumā pastāv liela iespējamība, ka nojaukšanu ir organizējusi persona, kura ir noskaidrojama kriminālprocesā un kura veikusi nojaukšanu personisku interešu vadīta.

Vērtējot zemes īpašnieku un Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas darbinieka /pers. J/ paskaidrojumus, secināms, ka no tiem nav identificējams ne garāžas nojaukšanas darbu organizētājs, ne izpildītājs. No paskaidrojumiem izriet, ka garāžu nojaukšanas darbus veica nezināmas trešās personas, ar savu darbaspēku un tehniku.

Pieteicēja norāda, ka ar garāžas aizvākšanu saistītās darbības veica /pers. J/ ar paziņām /pers. N/ un /pers. O/ no firmas /Nosaukums B/", savukārt sagrieztais garāžas metāls nodots metālu uzpircējfirmai /Nosaukums A/ /pers. R/, bet nauda /pers. AG/. Pārbaudot lietas materiālus un publiskajos reģistros pieejamās ziņas, tiesa nekonstatē pieteicējas norādīto personu jebkādu saistību ar pašvaldības iestādēm, tām sniegtiem vai to pasūtītiem pakalpojumiem vai /pers. J/ personīgi, turklāt arī pieteicēja savā pieteikumā norāda, ka pašvaldībā nav slēgti darba līgumi ar /pers. N/, /pers. O/, /pers. AG/ vai līgumi ar minētajām juridiskām personām.

Tas apstāklis, ka pieteicēja paskaidrojumos norāda par personu prettiesiskām darbībām, nosauc gan uzvārdus, gan komersantu firmas, adreses, no tiesas puses nav pamats atzīt pieteicējas apgalvojumus par pierādītiem, jo saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk arī – APL) 161.panta pirmo daļu procesa dalībnieka paskaidrojumi tikai tad ir atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Tiesai šajā lietā nav jāveic izmeklēšana tādā apjomā, kāds, iespējams, tiek realizēts kriminālprocesā, proti, tiesai šajā lietā nav jāmeklē vainīgā persona, kura veikusi Garāžas nojaukšanu. Tiesai šīs lietas ietvaros ir jānoskaidro, vai atbildētāja publisko tiesību jomā ir izdevusi kādu administratīvo aktu vai veikusi faktisko rīcību, kas būtu pārbaudāma šīs lietas ietvaros. Tāpēc tiesas ieskatā pierādījumi ir vācami šī mērķa sasniegšanai nepieciešamajā apjomā.

Tiesa jau konstatēja, ka lietā nav rakstveida pierādījumu par to, ka par pieteicējas Garāžas nojaukšanu atbildētāja būtu izdevusi administratīvo aktu. Tomēr nav pamata izslēgt, ka administratīvais akts ir izdots mutvārdos un kā tāds arī ticis izpildīts saskaņā ar izpilddirektora /pers. I/ 2010.gada 29.novembra rezolūciju.

[11] Tiesas vērtējumā kā vienīgais rakstveida pierādījums par atbildētāja saistību ar Garāžas nojaukšanu lietā ir Pārdaugavas izpilddirektoram /pers. I/ adresētais /pers. K/ un /pers. M/ iesniegums ar lūgumu "atbrīvot mums piederošos zemes gabalus no bezsaimnieka metāla garāžām (3 garāžas)" *(lietas 1.sējums, 88.lapa)*, uz kura ir /pers. I/ rezolūcija ar uzdevumu "/pers. AI/. /pers. M/ atkārtoti iesniedz priekšlikumu sekmēt un nojaukt minētās garāžas līdz 1.01.2011.gadam. Lūdzu veikt nepieciešamās darbības un panākt pozitīvu rezultātu". Rezolūcijas saturu un tapšanas faktu /pers. I/ kā liecinieks apstiprināja 2015.gada 16.oktobra tiesas sēdē.

Vērtējot amatpersonas rezolūciju, tiesa atzīst, ka šāds ieraksts nav pietiekams pamats secinājumam, ka pieteicējas Garāžas nojaukšanas darbi tika organizēti vai veikti ar pašvaldības iestādes palīdzību, jo /pers. I/ uzdod /pers. AI/ "veikt nepieciešamās darbības", nevis nojaukt Garāžu, bet /pers. AI/ uzdevumu pāradresē /pers. F/, un /pers. F/ 2010.gada 20.decembrī uzraksta, ka "iesniedzēju lūgums izpildīts, atbilde nav nepieciešama", proti, /pers. F/ norāda uzdevumu kā izpildītu pirms garāžu faktiskās nojaukšanas datuma.

Tā kā Garāžas nojaukšana veikta 2010.gada 22.decembrī, par ko procesa dalībniekiem nav strīda, tad ar iepriekš norādītajām rezolūcijām netiek apstiprināta tāda uzdevuma došana, kas aptvertu Garāžas nojaukšanas darbu veikšanu vai organizēšanu. Tiesas sēdē pārstāve /pers. F/ norādīja, ka viņas rīcība aprobežojusies ar informācijas iegūšanu, ka atbilde uz iesniegumu nav nepieciešama, taču nekāds lēmums par nojaukšanu nav ticis pieņemts. Pārstāve arī norādīja uz to, ka pašvaldība neveica privātpersonām piederošu nekustamo īpašumu sakārtošanu, ja nebija zināma konkrēta persona, kurai izrakstīt rēķinu. Pārstāve atsaucās uz Civillikuma 968.pantu un norādīja, ka, nezinot Garāžas īpašniekus, tika uzskatīts, ka nojaukšana nebija pašvaldības pienākums, jo tās piederība tika prezumēta zemes īpašniekiem *(skat. 16.10.2015. tiesas sēdes audio protokolu, 50:44-57:05)*.

Tomēr minētais skaidrojums ir pretrunā ar /pers. I/ liecībām, jo, 2011.gada 14.oktobrī sniedzot liecību kriminālprocesā *(lietas 1.sējums, 144.-146.lapa)*, liecinieks norādījis, ka "saskaņā ar šo iesniegumu es uzdevu /pers. AI/ sekmēt un nojaukt minētās garāžas līdz 01.01.2011., to es uzdevu 29.11.2010. Šādu rīkojumu es izdevu saskaņā ar Rīgas pilsētas saistošo lēmumu par pilsētas ainavu bojājošo un neapsaimniekoto īpašumu savešanu kārtībā, kurš izpilddirektoriem uzdod šādās situācijās sasaukt piespiedu likvidācijas komisiju, kurā tad arī tika pieņemts lēmums par divu garāžu novākšanu, pēc tam izdevumus piedzenot no zemes gabalu īpašniekiem".

Arī 2015.gada 16.oktobra tiesas sēdē liecinieks /pers. I/ liecināja, ka "garāžas /adrese/redzējis, tās nojauktas. Tas varētu būt noticis 2011.gadā. Nojaukšanā nav bijis klāt, tāpēc nezina, kurš tās nojauca. Domā, ka /pers. J/, kurš tajā laikā strādāja Ekonomikas nodaļā, ziņoja par garāžu nojaukšanu. Liecinieks informēts, ka neviens nav uz paziņojumu atsaucies, komisija jautājumu ir izskatījusi un teritorija ir atbrīvota. Liecinieks domā, ka parasti nojaukšanu organizē personas no malas, bet pašvaldības darbinieks to novēro. Garāža nojaukta uz Piespiedu likvidācijas komisijas lēmuma pamata, kas bijis, bet liecinieks neatceras, vai tādu ir redzējis. Līdzīgi gadījumi bija arī Spilves ielā un parasti šādas metāla garāžas tiek aizvestas uz izgāztuvi. Darbus neviens neapmaksāja, pašvaldības izpilddirekcija neko nemaksāja. Atbildot uz tiesas jautājumu, liecinieks norādīja, ka nevar apgalvot, ka šādus darbus veica /pers. J/ *(skat. tiesas sēdes audio protokolu 04:55-47:35)*.

Izvērtējot liecinieka /pers. I/ liecību, ir secināms, ka liecinieks ir visumā pārliecināts, ka devis uzdevumu Garāžas nojaukšanai. Tiesai šajā jautājumā nav pamata neticēt lieciniekam, kurš pildījis izpilddirektora pienākumus attiecīgajā periodā un atceras, ka uzdevis darbiniekiem nodrošināt garāžas nojaukšanu.

Tomēr liecinieka liecība daļā par to, ka Garāžas nojauktas saskaņā ar Piespiedu likvidācijas komisijas lēmumiem, nav apstiprināta ar citiem pierādījumiem, proti, šādu lēmumu esību. Liecinieka teiktais, ka viņš, iespējams, ir lēmumus redzējis, ir tikai pieņēmums, jo tiesa nekonstatē racionālu izskaidrojumu tam, ka atbildētāja varētu slēpt no tiesas pierādījumus. Pierādījumus un paskaidrojumus tiesa ir pieprasījusi gan no Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas, gan arī no Rīgas domes. Ja šīs iestādes norāda, ka pierādījumu nav, tiesai nav pamata minētajam neticēt. Līdz ar to minētā liecība uztverama kā tāda, kurā liecinieks domā, ka tā bijis vai tā būtu jābūt, taču ne tāda, kas satur ticamas ziņas par būtiskiem faktiem. Arī liecinieka skaidrojums par to, kā realizēta garāžas nojaukšana, ir vispārīgs, jo Garāžas nojaukšanā liecinieks klātienē nav bijis un lielākā daļa liecības tiesas

vērtējumā ir skaidrojums par kārtību, kādu to saprot un ir sapratis liecinieks, pildot darba pienākumus.

Tomēr, neskatoties uz iepriekšminēto, nav arī acīmredzama pamata izslēgt atbildētāja saistību ar Garāžas nojaukšanu, jo tā sekojusi pēc /pers. K/ un /pers. M/ iesnieguma, uz kura liecinieks /pers. I/ ir uzrakstījis rezolūciju, kā pats skaidro – dodot uzdevumu garāžas nojaukt. Tā kā lieciniekam rezolūcija tika uzrādīta un /pers. I/ arī apstiprināja tās saturu, tiesai nav pamata neticēt liecinieka apgalvojumam, ka licis nojaukt garāžas, nevis atbildēt uz iesniegumu. Tātad ar /pers. I/ liecības saturu ir konstatējama atbildētāja saistība Garāžas nojaukšanā, jo /pers. I/ attiecīgajā periodā pildīja izpilddirektora amata pienākumus, proti, bija lemttiesīga amatpersona. Protams, vienlīdz pastāv iespēja, ka pašvaldības izpilddirektors gan šādu lēmumu pieņēma, taču tālāka virzība šai jautājumā iestādē nenotika, apzinoties, ka garāžu nojaukšana uz privātīpašnieku zemes nav pašvaldības kompetencē, bet darbības, kas veiktas Garāžas nojaukšanā ir attiecināmas uz noziedzīga nodarījuma sastāva konstatēšanu, tomēr Administratīvā rajona tiesa neveic kriminālprocesuālas darbības, bet realizē objektīvo izmeklēšanu. Minētais nozīmē, ka tiesas pārbaude aptver atbildētāja rīcības tiesiskuma izvērtējumu, nevis kriminālprocesuāli vainīgās personas noskaidrošanu un meklēšanu. Ja atbildētāja norāda, ka nav veikusi fizisku Garāžas nojaukšanu un nav pierādījumu par pretējo, minētajam ir pamats piešķirt ticamību.

Tomēr tā kā ir pierādīts, ka pašvaldības izpilddirektors 2010.gada 29.novembrī nolēma, ka Garāžas ir nojaucamas un uzdeva jautājuma tālāku risināšanu citiem darbiniekiem, minētais attiecas uz publisko tiesību jomu, jo, izšķirot jautājumu par strīda piekritību privātām vai publiskām tiesībām, šaubu gadījumā ir jāpieņem, ka tas ir publisko tiesību jomas kontroles jautājums. Tātad tiesai būtu veicama tālāka pārbaude pār atbildētāja rīcības identificēšanu kā administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kā arī pārbaude pār šīs rīcības tiesiskumu publisko tiesību jomā.

Tomēr izskatāmajā gadījumā, ievērojot procesuālās ekonomijas principu, tiesa uzskata par nepieciešamu norādīt, ka arī tajā gadījumā, ja pieteicējas iebildumi pret atbildētāju ir izskatāmi administratīvi procesuālā kārtībā, pieteicēja ir nokavējusi procesuālo termiņu pieteikuma iesniegšanai.

[12] APL 79.panta pirmā daļa noteic, ka administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā, bet, ja tajā nav norādes uz apstrīdēšanas kārtību – viena gada laikā no akta spēkā stāšanās dienas. Šāda kārtība piemērojama arī faktiskās rīcības apstrīdēšanai saskaņā ar APL 91.panta ceturto daļu.

Lietas izskatīšanā ir noskaidrots, un par to lietā nav strīda, ka Garāžas nojaukšana realizēta 2010.gada 22.decembrī.

Tāpat lietā nav strīda par to, ka pieteicēja ir iesniegusi atbildētajai Pretenziju par faktisko rīcību 2013.gada 20.decembrī *(lietas 1.sējums, 172.lapa)* jeb vienlaikus ar pieteikuma iesniegšanu tiesā *(lietas 1.sējums, 2.lapa).*

Kā tiesa jau norādīja šī sprieduma [1] punktā, tad Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcija 2014.gada 21.janvārī uz šo Pretenziju ir sniegusi atbildi, ko izpilddirektors 2014.gada 26.martā ir atstājis negrozītu, neizskatot pieteicējas Pretenziju pēc būtības.

Nevērtējot Pretenziju pēc būtības, atbildētājs arī nav pievērsis uzmanību procesuālajiem termiņiem, kādi attiecināmi uz Pretenzijas iesniegšanu par 2010.gada 22.decembra darbībām ar pieteicējas garāžu.

Arī Administratīvā rajona tiesa, ierosinot lietu, šo apstākli nav izvērtējusi, tomēr minētais ir būtisks procesuāls trūkums jeb šķērslis, bez kura izlemšanas tālāka procesuāla virzība nav iespējama.

Tiesvedības laikā tiesa pieteicējai norādīja uz šiem apstākļiem, aicinot izvērtēt apstākļus un nepieciešamību lūgt procesuālā termiņa atjaunošanu *(lietas 1.sējums, 159.lapa),* nodrošinot procesa dalībniekiem arī iespēju izteikties par šo jautājumu.

2015.gada 10.jūnija iesniegumā *(lietas 1.sējums, 170.lapa)* pieteicēja izteica lūgumu par procesuālā termiņa atjaunošanu, akcentējot, ka nav nokavējusi 3 gadu termiņu, bet notikuma dienā nav zinājusi, kas tās ir par personām, kuras uzlauž garāžu, un tikai 2011.gada 14.oktobrī iestāde sniedza liecību, ka ir atbildīga par pieteicējas Garāžas uzlaušanu.

2015.gada 29.septembra atsauksmē par atbildētāja paskaidrojumu *(lietas 2.sējums, 3.-4.lapa)* un tiesas sēdē pieteicēja nepārprotami savu lūgumu par termiņa atjaunošanu atsauca, norādot, ka termiņš nav nokavēts un tiesai tas ir jākonstatē, nevis jālemj par atjaunošanu.

Administratīvā rajona tiesa šādam pieteicējas viedoklim neatrod pamatojumu, jo 3 gadu termiņš, uz kuru atsaucas pieteicēja, ir noteikts kā prekluzīvs termiņš, pēc kura notecējuma nokavētie procesuālie termiņi nav atjaunojami. Tomēr tas nebūt nenozīmē, ka arī 3 gadu ietvaros pieļautie kavējumi nav pārbaudāmi un izlemjami, ievērojot procesuālo kārtību.

Pieteicēja paskaidrojumos ir norādījusi, ka Garāžas nojaukšanā klāt ir bijis pieteicējas vīrs /pers. P/, kurš minēto apstiprināja, 2015.gada 5.maija tiesas sēdē atbildot uz tiesas jautājumiem, pirms izlemt jautājumu par trešās personas statusa piešķiršanu /pers. P/ *(lietas 1.sējums, 152.-153.lapa).* Tāpat pieteicēja tiesas sēdē paskaidroja, ka Garāžas nojaukšanu redzējusi mamma, kas par to piezvanījusi uz darbu pieteicējai, un pieteicēja tālāk zvanījusi vīram *(skat. 25.11.2014. tiesas sēdes audio protokolu, 24:41-25:26).*

Tātad nav šaubu, ka par Garāžas nojaukšanu pieteicēja uzzināja jau 2010.gada 22.decembrī.

Pieteicēja norāda, ka viņai nav bijis zināms, ka Garāžu nojauc pašvaldība, tāpēc nepamatoti ir skaitīt termiņu no minētās dienas. Par to, ka iestāde ir atbildīga, uzzinājusi no 2011.gada 14.oktobra liecības.

Tā kā lietā esošajos pierādījumos ar 2011.gada 14.oktobri ir datēta /pers. I/ liecība kriminālprocesā, tad tiesas vērtējumā pieteicēja uzzināšanu saista ar minētās personas liecību. Tomēr šāds apgalvojums ir pretrunā ar pašas pieteicējas paskaidrojumiem un lietā esošajiem pierādījumiem.

Kā norādīts iepriekš, pieteicēja uzskata, ka Garāžas nojaukšanu ir organizējis pašvaldības darbinieks /pers. J/. Lietā ir pārbaudīts, ka /pers. J/ ir atradies Garāžas nojaukšanas vietā 2010.gada 22.decembrī. Tiesas sēdē /pers. J/ liecināja, ka „atbraucot redzēja kungu ar dokumentiem un aicināja viņu uz izpilddirekciju, bet nākamajā dienā viņš neatnāca". Tātad pieteicējas vīram /pers. P/ jau 2010.gada 22.decembrī tika izteikts aicinājums ierasties

izpilddirekcijā, lai atrisinātu šo jautājumu. Tas, ka pieteicēja ar vīru visus jautājumus apspriež, izriet gan no pieteicējas paskaidrojumiem tiesas sēdē, gan arī informācijā, kas sniegta, lai /pers. P/ tiktu piešķirts trešās personas statuss *(lietas 1.sējums, 140.lapa, 147.lapa)*. Arī pati pieteicēja rakstveida iesniegumā tiesai ir norādījusi, ka "22.12.2010. /adrese/ /pers. D/ pārstāvis izteica iestādei (/pers. J/ personā) pretenziju, prasīja atlīdzināt kaitējumu par garāžu" *(lietas 1.sējums, 59.lapa)*, un "/pers. J/ uzaicināja vienoties /pers. P/ ar Kurzemes izpilddirekciju un pieņemt sagrieztās garāžas vietā no Kurzemes izpilddirekcijas līdzīgu metāla garāžu, kas atrodas citā vietā" *(lietas 1.sējums, 140.lapa)*. No minēto paskaidrojumu gramatiskās uztveres izriet, ka pretenzija jau 2010.gada 22.decembrī tika izteikta iestādei, kuru tikai pārstāvēja /pers. J/, bet /pers. J/ piedāvājumu vienoties izteica izpilddirekcijas vārdā.

Tātad, ja pieteicēja par iestādes darbībām uzzināja 2010.gada 22.decembrī, tad termiņš Pretenzijas iesniegšanai notecēja 2011.gada 22.decembrī, bet Pretenzija ir iesniegta iestādei un tiesai 2013.gada 20.decembrī.

Tomēr arī tad, ja Garāžas nojaukšanas laikā pieteicējai nebija zināms, ka /pers. J/ ir pašvaldības darbinieks, tad tiesas vērtējumā pieteicēja vēlākais par to uzzināja 2011.gada janvārī, jo pieteicēja 2014.gada 6.marta sūdzībā izpilddirektoram *(lietas 1.sējums, 61.lapa)* norāda, ka 2011.gada janvārī /pers. J/ piedāvāja pieteicējai naudas kompensācijas vietā citu garāžu, jo tādu /pers. J/ ir daudz, bet pieteicēja atteicās.

Tātad, ja pieteicēja par iestādes darbībām uzzināja 2011.gada janvārī, tad termiņš Pretenzijas iesniegšanai notecēja vēlākais 2012.gada 31.janvārī, bet Pretenzija ir iesniegta iestādei un tiesai 2013.gada 20.decembrī.

Procesuālais termiņš nokavēts ir arī tajā gadījumā, ja pieteicēja saista uzzināšanu ar 2011.gada 14.oktobri, kas gan ir tikai /pers. I/ liecības sniegšanas datums, taču arī tajā gadījumā termiņš iztek 2012.gada 15.oktobrī (2012.gada 14.oktobris ir svētdiena).

APL 44.pants noteic, ka tiesības izpildīt procesuālās darbības zūd ar likuma, iestādes, tiesas vai tiesneša noteiktā termiņa izbeigšanos.

Ievērojot iepriekšminētos apsvērumus, vēršoties ar Pretenziju pašvaldībā un tiesā 2013.gada 20.decembrī, pieteicēja bija nokavējusi procesuālo termiņu. No atbildētājas rīcības pēc Pretenzijas saņemšanas un uz to sniegtajām atbildēm neizriet, ka iestāde būtu atjaunojusi procesuālo termiņu, kā arī to nav darījusi arī tiesa, jo procesuālā termiņa atjaunošana ir izlemjama tikai saskaņā ar personas lūgumu. Tā kā pieteicēja šādu lūgumu neizsaka un viennozīmīgi ir paudusi nostāju, ka termiņu nav nokavējusi, tad tiesai pieteikums ir jānoraida, ievērojot Augstākās tiesas praksi līdzīgās lietās, proti, "ja personai ir izskaidrotas tiesības lūgt atjaunot nokavēto procesuālo termiņu, bet persona uzskata, ka termiņš nav nokavēts, un nelūdz to atjaunot, procesuālā termiņa nokavējums pieteikuma iesniegšanai tiesā ir pamats pieteikuma noraidīšanai (*skat. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 29.jūnija sprieduma lietā SKA-320 [15] punktu*).

Tādējādi pieteicējas pieteikums ir noraidāms, jo pieteicēja ir nokavējusi procesuālo termiņu un nav lūgusi to atjaunot, kaut arī ir bijusi aicināta to darīt un ir informēta par sekām. Minētais tiesas ieskatā ir pamats neveikt tālāku izpilddirektora pieņemtā lēmuma vērtēšanu, tā spēkā esamības pārbaudi vai nodalīšanu no administratīvā akta izpildes jautājumiem.

[13] Vienlaikus ar prasījumu par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, nojaucot pieteicējas Garāžu, pieteicēja ir izteikusi lūgumu par zaudējumu atlīdzinājumu 4140,56 *euro*.

2015.gada 5.maijā pieteicēja Administratīvajā rajona tiesā iesniegusi pieteikuma papildinājumus, tajos norādot, ka tiešie zaudējumi ir "4140 eiro" *(lietas 1.sējums, 148.-149.lapa)* un zaudējumu aprēķinu, kur norādīts, ka tiešie materiālie zaudējumi ir "2910 latu jeb 4132 eiro" *(lietas 1.sējums, 150.lapa),* ko gan tiesa vērtē kā pārrakstīšanās kļūdu, jo, izvērtējot abus rakstveida iesniegumus un, ievērojot latu konvertācijas kursu, iegūstamā summa ir 4140,56 *euro*.

Tomēr arī tajā gadījumā, ja tiesa precizē 2910 latu konvertāciju uz *euro*, tad pēdējā iesniegtajā zaudējumu aprēķinā ir redzams, ka atsevišķas pozīcijas, kuras kā atlīdzināmas ir norādījusi pieteicēja, neveido nevienu no pieteicējas norādītajām summām.

Pieteicēja norādījusi, ka materiālos zaudējumus radījusi aizvestā Garāža (1562 *euro*) un inventārs – antikvāra kumode (497 *euro*), divi krēsli (85,20 *euro*), antikvārs skapis (213 *euro*), iebūvētas griestos 14 lampiņas (255,60 *euro*), tapetes 16 ruļļi (454,40 *euro*), paklāji 5 gabali (142 *euro*), flīzes 6 kastes (142 *euro*), instrumenti (213 *euro*), profili celtniecībai no dzelzs un krāsainā metāla (355 *euro*), apsardzes signalizācijas komplekts (639 *euro*) un dažādi dokumenti (firmas arhīvs) (naudā nav novērtēts).

Kopsumma augšminētajiem zaudējumiem nav ne 4132, ne 4140,56, bet gan 4558,2 *euro*, līdz ar ko tiesas vērtējumā pieteikumā ir pieļauta matemātiska kļūda. Taču tā kā pieteikuma grozījumi ir iesniegti rakstveidā, kur pieteicēja norādījusi savus zaudējumus, tad tiesa par lemšanai pakļautu atzīst pēdējo norādīto summu 4558,2 *euro*, ko veido atsevišķu zaudējumu pozīciju sasummēšana.

Saskaņā ar APL 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Tomēr prasījums par atlīdzinājumu nevar pastāvēt bez pamatprasījuma, kas šajā lietā tiek noraidīts, līdz ar ko ir noraidāms arī prasījums par zaudējumu atlīdzinājumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 253., 254.pantu, 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, nojaucot garāžu /adrese/ un

zaudējumu atlīdzinājumu 4558,2 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese E.Apīne